

Portal Województwa Lubuskiego

Stanowisko zarządu w sprawie Programu FENIKS

Kategoria - Fundusze Europejskie

Data publikacji -13 lipca 2021 godz. 10:28

Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął stanowisko w sprawie Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027, skierowane do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej.

Stanowisko Zarządu Województwa Lubuskiego

z dnia 13 lipca 2021 r.

**w sprawie projektu Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko 2021-2027**

W związku z trwającymi konsultacjami społecznymi *Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)*, Zarząd Województwa Lubuskiego przedstawia główne uwagi i sugestie dotyczące tego projektu.

1. W programie FEnIKS trafnie sformułowano priorytety i cele szczegółowe w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, inwestycji transportowych, bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.
2. Zapisy w przypadku wielu celów szczegółowych w częściach opisujących planowaną interwencję w ramach funduszy są jednak zbyt ogólne i mało precyzyjnie identyfikują planowane do realizacji typy inwestycji, jak również podmioty, które będą mogły być beneficjentami wsparcia. Wobec powyższego na podstawie projektu programu trudno ocenić czy planowane do realizacji, ważne dla regionów inwestycje strategiczne wpisujące się w cele FEnIKS, będą miały możliwość uzyskania wsparcia w ramach programu.
3. Projekt nie odnosi się również w poszczególnych celach do podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny, a także działań planowanych do realizacji w ramach *Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności*. Ze względu na to, że programy te w wielu miejscach obejmują zbliżone tematycznie obszary trudno jest ocenić komplementarność zaplanowanej interwencji. Brak zapisów o podziale interwencji w ramach programów, a także mało precyzyjny opis typów projektów możliwych do realizacji oraz grup potencjalnych beneficjentów znacznie utrudniają przyporządkowanie działań zaplanowanych do realizacji w ramach poszczególnych programów w nowej perspektywie finansowej.
4. Ze względu na kwotę alokacji przekraczającą 25 mld euro i charakter programu FEnIKS, z którego finansowane będą duże inwestycje infrastrukturalne, jego zapisy powinny w większym stopniu wskazywać możliwość finansowania strategicznych przedsięwzięć regionalnych przede wszystkim z obszaru transportu, zdrowia, a także kultury przez szeroki katalog beneficjentów, w tym samorządowych. Środki w ramach programów regionalnych są niewystarczające do realizacji wielu strategicznych, dużych i bardzo kosztownych inwestycji infrastrukturalnych w regionach. W projekcie FEnIKS w wielu obszarach zauważalna jest natomiast dominująca rola podmiotów administracji centralnej jako beneficjentów programu, a zaznaczyć należy, że mają one również uprzywilejowaną pozycję w zaplanowanej interwencji w ramach *Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności*.
5. W odniesieniu do obszaru transportu, w interwencji dotyczącej dróg (również dotyczącej budowy obwodnic i odcinków poza siecią TEN-T) dopuszcza się wyłącznie działania na drogach krajowych zarządzanych przez GDDKiA.

Należy uwzględnić możliwość finansowania zadań dotyczących newralgicznych odcinków dróg wojewódzkich prowadzących do węzłów autostradowych oraz dróg ekspresowych i dostosowania ich do stawianych wymagań dopuszczalnego nacisku na oś. Ze względu na niedostosowanie sieci do rosnących potrzeb ruchu oraz pogłębiającą się degradację niektórych odcinków dojazdowych, brak takich działań może doprowadzić do zaburzeń w sieci komunikacyjnej rozprowadzającej ruch z i do sieci drogowej TEN-T.

6. W programie nie opisano według jakich zasad wybierane będą projekty do dofinansowania w poszczególnych priorytetach oraz celach szczegółowych. Mając na uwadze, że wiele zagadnień zostanie doprecyzowanych w dokumencie uszczegółwiającym program, w projekcie poddanym konsultacjom powinien jednak zostać wyartykułowany tryb wyboru projektów z uwzględnieniem transparentnego procesu opartego o obiektywne, precyzyjne i mierzalne kryteria. Program powinien podkreślać rolę partnerów społeczno-gospodarczych (w tym samorządów województw) w realizacji programu oraz określić skład, zadania i kompetencje Komitetu Monitorującego. Partnerzy, w tym samorządy województw powinny mieć realny wpływ na wybór projektów do realizacji w ramach programu.
7. Niepokojące są zapisy w zakresie priorytetu dotyczącego zdrowia. Opis interwencji w tym obszarze nie skupia się na określeniu planowanych inwestycji, mających poprawić dostępność i efektywność usług medycznych, a w znacznej części odnosi się do planowanych reform i rozwiązań systemowych, których celem ma być „poprawa sytuacji finansowej szpitali publicznych oraz procesów nadzorowania i zarządzania tymi jednostkami”, co sprowadzać się może głównie do zamiaru nieuzasadnionej i szkodliwej centralizacji samorządowych jednostek medycznych. Program powinien ponadto wprost wskazywać możliwość finansowania samorządowej infrastruktury ochrony zdrowia. Niewłaściwe z punktu widzenia optymalnej realizacji celu dot. zapewnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspierania odporności systemów opieki zdrowotnej byłoby zawężanie możliwości finansowania z poziomu krajowego wyłącznie do szpitali, dla których organem prowadzącym jest centralny organ administracji rządowej.
8. Wątpliwości budzi dobór przedsięwzięć zamieszczonych w załączniku do programu pn. *Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym*. Znalazły się w nim zarówno duże ogólnokrajowe przedsięwzięcia programowe, jak i kilka konkretnych punktowych inwestycji. Przy niektórych obszarach nie wskazano żadnych przedsięwzięć. Nie jest jasna podstawa i uzasadnienie wskazania zamieszczonych inwestycji oraz tryb uzupełnienia wykazu. W dokumencie zapisano, że obok przedsięwzięć wynikających ze strategicznych dokumentów sektorowych lub zintegrowanych do zakresu przedsięwzięć o znaczeniu strategicznym będą wchodzić wszelkie inne projekty, które będą miały oddziaływanie prorozwojowe w określonym obszarze programu. Zasadne w zakresie identyfikacji takich przedsięwzięć w poszczególnych obszarach byłoby przeprowadzenie konsultacji z samorządami województw.

Szczegółowe uwagi do poszczególnych części projektu FEnIKS stanowią załącznik do

stanowiska i zostaną również przekazane, zgodnie z formatem formularza zgłaszania uwag przewidzianym w ramach konsultacji społecznych.

Zarząd Województwa Lubuskiego liczy na uwzględnienie przekazanych uwag, wdrażanie programu w ścisłej współpracy z samorządami województw oraz zapewnienie możliwości finansowania ważnych strategicznych inwestycji identyfikowanych przez regiony.